

Handläggare
Joanna Millares Rosell
Telefon: 08-508 25 402

Till
Socialnämnden

Underlag för budget 2022 med inriktning 2023 och 2024 för Socialnämnden

Förslag till beslut

1. Socialnämnden godkänner underlag för budget 2022 med inriktning 2023 och 2024.
2. Socialnämnden överlämnar tjänsteutlåtandet till kommunstyrelsen.

Fredrik Jurdell
Socialdirektör

Innehållsförteckning

1 Kommunfullmäktiges inriktningsmål.....	4
1.1 En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla.....	4
1.2 En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt.....	4
1.3 En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden	5
2 Nämndens verksamhetsområde	7
2.1 Barn och ungdom.....	7
2.2 Personer med funktionsnedsättning och psykisk ohälsa	11
2.3 Hemlöshet och missbruk.....	14
2.4 Jour- och rådgivande verksamheter	15
2.5 Insatser mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck	19
2.6 Strategi och utveckling.....	21
2.7 Ledning och administration.....	23
2.8 Stöd till utomstående organisationer.....	24
2.9 Övrig verksamhet.....	25
3 Sammanfattande ekonomisk analys.....	26
3.1 Drift.....	26
3.2 Investeringar.....	28
4 Lokalförsörjningsplan.....	28
4.1 Inledning	28
4.2 Annan kommunal verksamhet.....	28
4.2.1 Nuläge 31 januari 2021	28
4.2.2 Lokalbehov för annan kommunal verksamhet	29
4.3 Övrigt.....	30
4.3.1 Bedömd hyreskostnadsutveckling	30
4.3.2 Samverkan.....	30
4.3.3 Lokaler vars hyresavtal är uppsägningsbara inom tre år	31
4.3.4 Särskild redovisning av vissa lokalprojekt.....	31

Bilagor

Bilaga 1: Fokusområden näringslivspolicy

Bilaga 2: Klimatinvesteringar

Bilaga 3: Lokalförsörjningsplan socialnämnden

Bilaga 4: Blankettset_SoN 2022-2024

1 Kommunfullmäktiges inriktningsmål

1.1 En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

Trygghet och säkerhet

- I samverkan med stadsdelsnämnder och andra berörda aktörer fortsätta och utveckla arbetet mot våld i nära relation och hedersrelaterat våld och förtryck. Det föreslås tillägg i socialtjänstlagen om att kommuner är skyldiga att erbjuda stöd till våldsutövare, detta ska inte ske på bekostnad av insatser till våldsutsatta.
- I nära samarbete med polisen arbeta med övergripande strategiska trygghetsfrågor enligt samverkansöverenskommelsen mellan Stockholms stad och polisregion Stockholm.
- I nära samverkan med stadsdelsnämnder utveckla metoder och insatser för att arbeta med brottsoffer och kriminella.
- Utveckla/implementera arbetet enligt strategin för att minska risken för att barn, unga och unga vuxna dras in i kriminalitet. Fortsatt stärka det förebyggande arbetet med tidiga insatser för att motverka att de kriminella nätverken ökar liksom att allt yngre ungdomar ansluter sig.
- Fortsätta arbetet mot radikaliserings och våldsbejakande extremism och med avhoppare och sociala insatsgrupper.
- Fortsätta arbetet mot brottslighet på krogar.
- Arbeta mot välfärdsfusk med fokus på organiserad brottslighet.

Vägen till arbete och egen försörjning

- Underlätta för människor att komma in på arbetsmarknaden och egen försörjning genom nära samverkan med arbetsmarknadsnämnden och jobbtorg.
- Särskilt uppmärksamma och utveckla insatser för att nå de prioriterade grupper som står långt ifrån arbetsmarknaden, som nyanlända kvinnor, personer med funktionsnedsättning, unga 16-20 år utan arbete eller studier, ungdomar som går ut gymnasiesärskolan, personer som lever i hemlöshet med flera.
- Arbeta förebyggande för att minska risken för långvarigt behov av ekonomiskt bistånd hos den yngre målgrupp som ökat under 2020 med anledning av pandemin.
- Samverkan mellan skolan och socialtjänsten samt insatser för att stabilisera skolgång och insatser som bidrar till att minska omfattande skolfrånvaro. Stärka och stötta skolgången för barn och unga som är placerade i samhällsvård.

1.2 En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

Näringslivsfrämjande arbete

- Underlätta för privata utförare inom LOV-bostäder inom LSS.
- Underlätta samverkan med handlare och bransch nätverk och införa en väg in/rätt väg in till tillståndsenheten för handlare och krogar.
- Följa pandemins utveckling och anpassa utifrån näringslivets och stockholmarnas behov.

Klimat

- Utveckla och stärka miljö- och klimatarbetet i verksamheterna för att minimera klimatpåverkan i de delar nämnden rör över; energianvändning, kemikalier, transporter, inköp av varor och tjänster, avfallshantering samt att ställa miljökrav på produkters innehåll liksom på transporter.
- Fortsätta och utveckla energieffektiviseringar för att minska kostnader.
- Digitala möteslösningar bör fortsätta användas som komplement till fysiska möten och nämnden ska fortsätta utvecklingen för att öka kvalitén på digitala möten och utbildningar.
- Arbeta för att öka andelen inköp av livsmedel som är ekologiskt hållbara.
- Främja klimatarbetet och hälsan genom att till exempel uppmuntra medarbetarna att gå eller cykla till arbetet.

1.3 En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

Budget i balans och långsiktigt hållbara finanser.

Kompetensförsörjning

- Fortsätta att utveckla utbildningsinsatser inom ramen för handlingsplanen för en förbättrad arbetssituation för socialsekreterare och biståndshandläggare. Både introduktionsutbildningar och fortbildning för vana och erfarna medarbetare. Det sistnämnda kan behöva ny finansiering.
- Säkerställa kompetensutveckling kring ny lagstiftning och nya regler.
- Ledarskapsfrågor i förhållande till den digitala omställningen.

Investeringsbehov och investeringsprioriteringar

- Nämndens klimatinvesteringar fortsätter åren 2022-2023 med ca 1 mnkr per år.

Effektiv lokalförsörjning

- Fortsätta att arbeta med att se över lokalutnyttjandet och hitta samordningsvinster mellan verksamheter, till exempel att gemensamt kunna använda möteslokaler och att hitta nya sätt att ha arbetsplatser.
- Fortsätta att samarbeta med närliggande nämnder för att dela konferensytor och matsal och låna ut publika lokaler till andra organisationer och företag utanför ordinarie arbetstider.

Innovation, digitalisering och effektiva arbetssätt

- I nära dialog och samverkan med stadsdelsnämnder och andra berörda parter utveckla evidensbaserade arbetssätt/metoder för att möta förändringar i omvärlden.
- Utveckla arbetet med förebyggande och tidiga insatser samt stärka arbetet med att ge rätt insatser snabbare.
- Fortsätta arbetet med att utveckla former för brukarinflytande och på olika sätt involvera brukare i beslutsprocesser och utvecklingsarbete.
- Utveckla och stärka samverkan med civilsamhället, som är viktiga aktörer, och komplement till socialtjänsten, för det förebyggande och kompletterande arbetet.
- Arbeta vidare med att främja innovation och digitalisering, genom modernisering av sociala system, exempelvis genom att undersöka förutsättningarna för automatisering

inom ekonomiskt bistånd och införandet av nya digitala lösningar och e-tjänster.

- Säkerställa att det utvecklas en e-tjänst för att anmäla oro för barn på nätet, ett digitalt verktyg för ökad delaktighet för barn och unga som är aktuella inom socialtjänsten och säkerställa fortsatt användande och spridning av den lokala uppföljningsstrukturen för föräldrarådgivare (som tagits fram inom STIS barn 0-6 år) i hela staden.
- Säkerställa att det utvecklas en krypterad IT-lösning för e-post så att stadsdelsnämnderna kan mejla beslut om tillfälligt utreseförbud enligt 31 a § LVU till polisen för att förebygga att någon som är under 18 år förs utomlands eller lämnar Sverige i syfte att ingå äktenskap eller en äktenskapsliknande förbindelse eller könsstympas.
- Fortsätta att främja innovation och social och ekologisk hållbarhet och tillvarata de möjligheter som erbjuds inom EU:s fonder och program att delta i innovations- och samverkansprojekt.
- Fortsatt stärka samverkan med akademi och forskning.
- Nämndens romska brobyggare ska fortsätta arbetet för att öka kunskaperna kring den romska gruppens kultur och status som nationell minoritet samt sprida dessa kunskaper inom socialtjänsten. I förlängningen kan brobyggare behövas inom ordinarie socialtjänst på stadsdelsnämnderna, åtminstone inom klustersamverkan.
- I enlighet med stadens program för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning ska nämnden säkerställa delaktighet i handläggning och insatser som faller inom nämndens område.
- För att nå framgång på lång sikt behöver staden prioritera resurser för samverkan mellan skola, förskola och socialtjänst, polisen och andra myndigheter.

Jämställdhet

- Nämndens romska brobyggare behöver fortsätta arbetet utifrån strategin för romsk inkludering med särskilt fokus på att lyfta upp flickor och kvinnors situation genom fortsatta kompetensutvecklingsinsatser och utbildningar med fokus på hälsa, arbete och utbildning.
- Det finns skillnader i skolresultat mellan könen, till exempel får fler flickor godkända betyg och går vidare till gymnasiet jämfört med pojkar. Frånvaron från skolan är dock ungefär lika stor. Fortsatt samverkan mellan skola och socialtjänst är av stor vikt framåt.
- Dubbelt så många pojkar som flickor begår självmord. För vuxna är siffran ännu högre. Arbetet utifrån handlingsplanen för suicidprevention inom socialtjänsten bör fortsätta och förstärkas.
- Flickor utvecklar psykisk ohälsa tidigare än pojkar. Problemet är utbrett och kan på längre sikt kräva nya och förstärkta insatser och arbetssätt för att stävja en negativ utveckling, vilket är centralt för en ökad jämställdhet. Exempelvis ökar kraven på säkra och enkla lösningar för digitala möten, för att kunna möta ungas behov av att söka stöd och finnas i kanaler där unga befinner sig.
- Vissa diagnoser är vanligare bland män än kvinnor i totalbefolkningen, till exempel utvecklingsstörning och autism. Dessa diagnoser är också kopplade till personkretsarna i LSS och därmed också rätten till insatser. Det finns behov av att undersöka om det finns någon skillnad mellan pojkar och flickor i hur de blir beviljade insatser.

- Kvinnor har en särskild utsatthet avseende hemlöshet, samsjuklighet och våld. Personer med komplex problematik och samsjuklighet har behov av samtidigt stöd för att tillgodose behov av insatser inom flera livsområden.
- Ett av de nationella jämställdhetspolitiska målen är att mäns våld mot kvinnor ska upphöra. Att arbeta för ökad jämställdhet är en del i det förebyggande arbetet mot våld i nära relationer och detta hänger även ihop med annat förebyggande arbete, till exempel ANDT, förebyggande arbete med barn och unga, brottsförebyggande arbete och arbete mot våldsbejakande extremism.

2 Nämndens verksamhetsområde

2.1 Barn och ungdom

En fungerande skolgång är en viktig skyddsfaktor för barn och unga och hänger samman med både Agenda 2030:s mål 1 (ingen fattigdom) genom att utbildning leder till mindre risk för arbetslöshet, utanförskap och framtida fattigdom, och mål 3 (god hälsa och välbefinnande) då fattigdom och hälsa hänger ihop på olika sätt. En jämställdhetsutmaning är skillnader i skolresultat mellan könen, där fler flickor får godkända betyg och går vidare till gymnasiet jämfört med pojkar. En annan jämställdhetsutmaning är skillnader i upplevd psykisk hälsa där Stockholmsenkäten för 2020 visar på en försämrad psykisk ohälsa för båda könen men där flickor rapporterar en mycket sämre psykisk hälsa jämfört med pojkar.

Förebyggande och tidiga insatser riktat mot barn och unga

Pandemin påverkar det förebyggande arbetet i stor utsträckning. Dels förändras möjligheterna att använda sig av exempelvis föreläsningar och föräldramöten, föräldrastödsgrupper och familjecentraler som träffpunkter och dels så flyttas de förebyggande frågorna längre ner på skolornas och verksamheternas agenda när mer akuta aktiviteter i verksamheten måste prioriteras. Ett ökat nyttjande av digitala plattformar för att kunna möta barn och unga där de vistas digitalt är ett utvecklingsarbete där det idag finns stora svårigheter.

De negativa konsekvenserna av användning av *alkohol och narkotika* är större för unga med sämre socioekonomiska förutsättningar och det finns en viktig jämlikhetsaspekt att beakta i det drogförebyggande arbetet. När det gäller bruk av narkotika är cannabis det i särklass vanligaste preparatet, både i årskurs 9 och på gymnasiet och tillgängligheten till narkotika är hög i länet. Resultatet i Stockholmsenkäten år 2020 visar på en oroande stor andel, omkring 30 procent av eleverna i årskurs 2 på gymnasiet och omkring 15 procent av eleverna i årskurs 9 som testat narkotika. Narkotikaanvändning och försäljning är en underliggande faktor till kriminalitet och uppgörelser mellan konkurrerande gäng skapar stor otrygghet inte minst i stadens utsatta områden. För att arbeta trygghetsskapande behöver staden därmed arbeta förebyggande mot bruk av narkotika. Under 2021 kommer regeringens nya ANDTS-strategi att antas där även spel om pengar sannolikt inkluderas och en regional handlingsplan kommer därefter att utvecklas. Staden behöver i och med det formulera sin roll i det ANDTS-förebyggande arbetet och utveckla ett nytt ANDTS-program för perioden 2022 och framåt.

Nämndens verksamheter som arbetar med *föräldrastöd* har under en längre tid sett en trend av ett minskat antal internationella adoptioner. Detta har förstärkts ytterligare under den pågående pandemin. Antal besökare på *Spira* är fortsatt låg och inflödet av adoptionsfamiljer till *Duvnäs* är mycket låg. Även Duvnäs övriga målgrupper, föräldrar med biståndsbeslut och

familjehem, har minskat under den pågående pandemin. Något som ytterligare kan påverka verksamheterna är en förändring som innebär att alla privatpersoner som önskar gå en FIA-utbildning (förberedelse inför adoption) själva kan anmäla sig direkt till en utbildare utan att behöva gå via kommunen. Detta kan innebära att de totalt kommunerna som har avtal med socialnämnden om FIA-utbildningar väljer att säga upp avtalet vilket påverkar verksamhetens intäkter. Stadens FIA-utbildning har även fungerat som en plattform för att informera om verksamheterna Spira och Duvnäs och detta kan resultera i ett ännu lägre inflöde till verksamheterna. Ett lägre antal deltagare kan även medföra att verksamhetens kunskaper i adoptionsfrågor urholkas.

I inledningen av 2021 finns endast en *SIP-samordnare* i staden, vilket riskerar att leda till att färre barn får en SIP upprättad. En särskild funktion som har fokus på samverkan mellan skola, socialtjänst och hälso- och sjukvården bör integreras i stadsdelsnämndernas ordinarie verksamhet och finansieras i stadens budget. Samarbetet med Region Stockholm för att få till stånd en välfungerande och likvärdig BUS-samverkan i staden behöver fortsätta i samverkan med stadsdelsnämnderna och utbildningsnämnden.

Psykisk hälsa för barn och unga är ett område som spänner över många verksamheter och är bland annat kopplat frågor om trygghet, missbruk och utsatthet för våld. Arbetet har de senaste åren till stor del finansierats genom statliga medel med årliga överenskommelser vilket försvårar en långsiktig planering. Resultaten av Stockholmsenkäten 2020 visar på en försämrad psykisk ohälsa framför allt bland flickor, och även en ökad utsatthet för sexuellt våld. Problemet är utbrett och kan på längre sikt kräva nya och förstärkta insatser och arbetsätt för att stävja en negativ utveckling, vilket är centralt för en ökad jämställdhet. Exempelvis ökar kraven på säkra och enkla lösningar för digitala möten, vilket är helt nödvändigt för att kunna möta ungas behov av att söka stöd idag, både som utsatt och som våldsutövare.

Den yttersta konsekvensen av psykisk ohälsa är *suicid*. Socialnämnden tog 2019 i samverkan med stadsdelsnämnderna och Region Stockholm fram en handlingsplan för suicidprevention inom socialtjänsten som gäller både barn och unga samt vuxna. Arbetet utifrån handlingsplanen bör fortsätta och förstärkas. Staden bör ha ett helhetsperspektiv kring frågan som rör psykisk hälsa och suicidprevention, som inkluderar insatser på flera nivåer: främjande och förebyggande, tidiga och specialiserade insatser. Resurser behöver avsättas och fördelas på ett sätt som möjliggör att möta ökade behov av stöd från stadens socialtjänst, inom både myndighetsutövning och råd och stöd. Utifrån covid-19 pandemin finns det risk att både den psykiska ohälsan och suicidtalerna ökar. Negativa effekter på den psykiska hälsan kan uppkomma av sociala åtgärder som karantän och nedstängning, rädsla för sjukdomen och påtvingade livsstilsförändringar. BRIS (Barnens rätt i samhället) rapporterar i sin årsrapport för 2020 om ett ökat antal kontakter med barn utifrån pandemins effekter. För många barn som redan innan pandemin mådde dåligt, led av psykisk ohälsa eller befann sig i utsatta situationer, som våld eller övergrepp i hemmet har pandemin inneburit en ytterligare försvårande omständighet.

Samverkan mellan skola och socialtjänst har under de senaste åren fått större fokus och socialnämnden och utbildningsnämnden har ett nära samarbete och det är mycket viktigt att detta arbete fortsätter. En fungerande skolgång är en viktig skyddsfaktor och genom att stärka barns och ungas skolresultat ges de bättre framtida möjligheter på arbetsmarknaden. Förutsättningarna för en god hälsa ökar och risken för ekonomisk, social och politisk

marginalisering och utanförskap minskar. En fråga som är viktig att arbeta med framöver är att socialtjänsten följer upp de ungas skolresultat kopplat till de socialtjänstinsatser som den unge/familjen får. Det är också av stor vikt att utveckla former för samverkan också mellan de fristående skolorna och socialtjänsten. Hur distansundervisningen inom gymnasieskolorna kommer att påverka på sikt är svår att förutse. Det är möjligt att det kommer en negativ eftersläpning som visar sig framöver. Statistik visar att skolfrånvaron i både grundskolan och gymnasiet har ökat markant under 2020 och det är viktigt att noga följa den fortsatta utvecklingen. Det finns en risk att en del elever utvecklar en omfattande och långvarig skolfrånvaroproblematik där socialtjänstens insatser och samverkan med skolan får betydelse.

Under 2021 ska den gemensamma arbetsmodellen för *skolsociala team* implementeras i hela staden. De sju ytterstads-stadsdelsnämnderna finansierar skolsociala team genom att varje år ansöka om medel som socialnämnden fördelar. Övriga stadsdelsnämnder får inga extra medel i budgeten. Ovissa ekonomiska förutsättningar medför svårigheter att bygga upp en långsiktig och kvalitativ samverkan och kan leda till personalomsättning. Samtidigt som det kan vara viktigt att öronmärka medel för den typ av insats som skolsociala team utgör är det önskvärt att arbetet implementeras i ordinarie verksamhet och stadsdelsnämnderna ges budget för detta. Under våren 2022 ska resultaten från den pågående utvärdering som Ersta Sköndal Bräcke högskola genomför rapporteras. Resultaten från utvärderingen kommer tillsammans med lärdomar från pågående ESF-projekt *Samverkan för ökad skolnärvaro* bidra till en fortsatt utveckling av metoder, arbetssätt och samverkansstrukturer.

Barn som far illa/barn i behov av insats

BBIC (barns behov i centrum), framtaget av Socialstyrelsen, är ett kunskapsbaserat arbetssätt för socialtjänstens barn- och ungdomsvård som är anpassat efter socialtjänstens regelverk. Samtliga stadsdelsnämnder har licensavtal med Socialstyrelsen för att använda BBIC och det är viktigt att socialtjänsten även fortsättningsvis fortsätter arbeta enligt BBIC för en mer likvärdig handläggning vid utredning och insatser för barn och unga i socialtjänsten.

Den nya brottsrubriceringen *barnäktenskapsbrott*, som innebär att det är straffbart att förmå eller tillåta att barn ingår ett äktenskap eller en äktenskapsliknande förbindelse trädde i kraft 1 juli 2020. Förändringen innebär en utökad målgrupp för *Barnahus*. I SoU 2019:32 presenteras ett förslag om ändring i Brottsbalken där barn som bevittnar våld får status som brottsoffer. Om förslaget antas innebär det sannolikt en ökning av antal ärenden på Barnahus.

I dagsläget kan inte socialnämnden tillgodose stadsdelsnämndernas behov av *familjehem*. Det behövs dubbelt så många förhandsbedömda familjehem jämfört med idag. För att få fler familjehem krävs utveckling av metoder för rekrytering av nya hem och omfattande informations- och marknadsföringskampanjer. Nämnden ser också ett behov av att kvalitetssäkra arbetet med uppföljning av externa jourhem och en process kring detta har startats tillsammans med juridiska avdelningen på stadsledningskontoret. Bra utbildning och stöd till familjehem är avgörande för att placeringen ska fungera väl för barnet men också för att locka fler att vilja bli familjehem. Nämnden har fått projektmedel för att pröva en modell där erfarna familjehem stöttar oerfarna och där familjehem är organiserade i nätverk för att stötta varandra. Då det tar tid att bygga upp nya arbetssätt behöver finansieringen säkras för en längre period.

Studier har visat att vuxna som vuxit upp i familjehem har sämre fysisk och psykisk hälsa samt sämre tandhälsa än andra i samma ålder. Vården i familjehem är oftast mycket långvarig

och bristen på systematisk uppföljning inom olika områden, exempelvis hälsa, har varit ett stort problem. Arbetet med att ta fram ett digitalt verktyg för att öka barns delaktighet inom socialtjänsten, bland annat för placerade barn och unga, behöver säkerställas. En annan viktig fråga är skolgången för placerade barn. Ett problem är att barn som placerats i familjehem av Stockholms stad i kommuner utanför Stockholms län får inte tillgång till *Skolfam* även om de uppfyller kriterierna för Skolfam. Anledningen till detta är de begränsningar som finns i elevhälsans HSL-uppdrag.

Unga och kriminalitet

Nämnden ser en risk att ungdomskriminaliteten ökar, främst i utsatta områden. Detta kan innebära att allt yngre ungdomar rekryteras till de kriminella nätverken. Det grövre våldet och skjutningarna skapar otrygghet i hela samhället. Det kan även ske en ökning av personer som vill hoppa av och ansöker om insatser för detta. Karaktären på brott ungdomar emellan har förändrats och brottsförebyggande rådet (Brå) genomför därför en studie om ungdomsrån. Studien kommer att redovisas i en rapport i slutet av 2021 och staden följer projektet på nära håll, bland annat genom medverkan i en referensgrupp till projektet.

Samverkan med polisen behöver fortsätta stärkas på olika sätt för att polis och socialtjänst ska arbeta mer tillsammans, exempelvis genom fortsatta satsningar på samlokalisering och olika samverkansprojekt såsom till exempel Islandsprojektet.

Nämnden behöver vidareutveckla metoder och insatser för att arbeta med såväl kriminella som *brottsoffer*. Frågan spänner över ett brett fält, från personrån och gängkriminalitet till våldsbejakande extremism och avhoppare. Flera av nämndens verksamheter, bland annat socialjouren, enheten för hemlösa, boende- och behandlingsenheten, Framtid Stockholm och behandlingsenheten arbetar med frågan redan idag, och nämnden kommer att ha fortsatt fokus på detta. Stöd till barn och unga som bevittnat brott är en fortsatt prioriterad fråga, då det är ett led i att motverka tystnadskultur med övergrepp i rättssak och rädsla för att delta i brottsutredningar och vittna.

För att kunna arbeta effektivare och ge verkningsfulla insatser i arbetet med att minska risken för att barn, unga och unga vuxna dras in i kriminalitet, behöver de fyra utgångspunkterna i *stadens strategi* fortsatt betonas; systematisk samhandling, förskola, skola och fritid som skyddsfaktor, våldsprevention med ett jämställdhetsperspektiv och samarbete med civilsamhället. Aktiviteter som föreslagits i årsrapporten för strategin behöver genomföras för att stärka implementeringen.

För att kunna ge rätt insatser är bedömningsinstrument såsom *ADAD* (Adolescent Drug Abuse Diagnosis), *SAVRY* (Savry Structured Assessment of Violence Risk in Youth) och *EARL* (Early assessment risk list) viktiga då de ger bättre träffsäkerhet och högre kvalitet i utredningarna och utbildningsinsatser kring detta behöver fortsätta liksom att utbilda stadens socialsekreterare om risk- och skyddsfaktorer kring målgruppen unga lagöverträdare. Frågor om unga lagöverträdare har hög prioritet i samhället. Detta kan öka inflödet till SKKP (Särskild kvalificerad kontaktperson) och Ungdomstjänst. På lagstiftningsområdet sker flertalet förändringar bland annat har ungdomsövervakning införts som en ny påföljd och ungdomsreduktionsutredningen förslag om straffskärpningar för unga lagöverträdare i åldern 18-21 år förväntas att gå igenom. Påföljden ungdomsövervakning kan leda till ett lägre inflöde till SKKP och Ungdomstjänst.

Ensamkommande barn och unga

Den pågående pandemin har haft en stor påverkan på migrationen under 2020 och kommer sannolikt att fortsätta påverka migrationen åren 2021 till 2024. Utvecklingen beror i stort sett på att pandemirelaterade restriktioner. Antalet asylsökande ensamkommande barn som kom till Sverige och Stockholm under 2020 minskade med drygt 50 procent. De senaste åren har fler ensamkommande barn anvisats som kvotflyktingar, men även detta har halverats under 2020.

Trots pandemin och beslut om inreseförbud är bedömningen att det fortsatt kommer ett antal asylsökande ensamkommande barn till Sverige och att gruppen som kommer som kvotflyktingar kommer att öka. Denna målgrupp ställer högre krav på mottagandet, då de oftare har fysisk och psykisk ohälsa och/eller funktionsnedsättningar, vilket ställer stora krav på samverkande insatser. Inom familjehemsvården behöver arbetet med att hitta metoder för att arbeta med dessa barn utvecklas. Det är vidare av stor betydelse att dessa barn snabbt kan komma igång med skolan för att barnen lättare ska integreras i det svenska samhället. Migrationsverkets prognos för antalet asylsökande ensamkommande barn som söker sig till Sverige för åren 2021 och framåt till och med 2024 beräknas uppgå till mellan 700 - 900 barn per år.

2.2 Personer med funktionsnedsättning och psykisk ohälsa

Arbetet med att ge stöd till personer med funktionsnedsättning och psykisk ohälsa är nära kopplat till både Agenda 2030:s mål 1 om ingen fattigdom och mål 3 om god hälsa och välbefinnande. Personer med funktionsnedsättning är en av de särskilt sårbara grupper som löper risk för att drabbas av fattigdom då det är en grupp som har en betydligt lägre etableringsgrad på arbetsmarknaden jämfört med genomsnittet. En jämställdhetsutmaning inom området är att vissa diagnoser är vanligare bland pojkar och män än bland flickor och kvinnor, till exempel utvecklingsstörning och autism. Dessa diagnoser är också kopplade till personkretsarna i LSS och därmed också rätten till insatser.

Funktionsnedsättning

Många patienter, både barn och vuxna, rapporteras ha symptom under lång tid efter genomgången covid-19-sjukdom, så kallad *långtidscovid*. Behoven av ny kunskap är stora och regeringen föreslår att 50 miljoner kronor avsätts till forskning om långtidscovid. Vetenskapsrådet får i uppdrag att förbereda finansiering av forskningen. Nämndens bedömning är att enskilda som insjuknar i så kallad långtidscovid, i olika omfattning, kan komma att ha behov av stödinsatser från socialtjänsten för att klara sin dagliga livsföring.

Ärenden om *personlig assistans* är ofta komplexa, tidskrävande och kostsamma. Det sker en hel del förändringar utifrån lagstiftning och rättspraxis vilket medför att det på stadsdelsnämnderna finns behov av extra stöd från socialnämnden i dessa frågor. Det finns även behov av digitalt stöd för handläggare vid beräkning av personlig assistans. Nämnden ser att det finns ett behov av att utreda hur samordning av stöd gällande personlig assistans skulle kunna se ut. Behov kvarstår även av fortsatt arbete att motverka välfärdsbrott inom personlig assistans. Ändringar kan komma att ske i ansvarsfördelningen mellan stat och kommun om lagändringen inom LSS genomförs.

Stadens verksamheter är skyldiga att följa *barnkonventionen* och säkerställa de rättigheter som barnet har. För att barn med funktionsnedsättning ska kunna ges möjlighet att uttrycka

sin mening och göras delaktiga i möten så behöver handläggare och annan personal ha kompetens gällande samtal med barn och AKK (alternativ och kompletterande kommunikation). Det finns även ett fortsatt behov hos stadens beställarenheter av utbildning i barnrättsperspektivet och barnkonsekvensanalyser. Nämnden ser behov av att fortsätta arbetet med att utveckla samverkan internt inom staden med fokus på samhandläggning samt fortsätta samverkan med utbildningsnämnden kring hur socialtjänsten kan bidra till att stötta barnen att få en fungerande skolgång. En dialog med Region Stockholm har inletts för att hitta vägar till en bättre samverkan med barn- och ungdomspsykiatri.

Det behövs fler *bostäder med särskild service enligt LSS och SoL* och fler privata utförare i länet bör kunna ansluta sig till LOV. En orsak som lyfts av utförarna är att ersättningsnivåerna inom bostad med särskild service inte fångar upp personer med tillsynsbehov och/eller har beteendeproblematik. Nämnden ser också ett fortsatt behov av att se över de boendeplaceringar som görs enligt SoL inom verksamhetsområdet funktionsnedsättning. Dels för att se över möjligheterna till att möta upp boende enligt LSS för de som tillhör personkretsen och idag bor enligt SoL samt se över möjligheter för LOV inom SoL-boenden för målgruppen.

Det finns ett behov av *kompetensutveckling för personal inom funktionsnedsättning* om lagstiftning och evidensbaserade metoder. Socialnämnden föreslog i maj 2018 att enhetliga titlar inom LSS-verksamheterna skulle fastslås. En förändring av yrkestitulaturen kan medföra stora behov av utbildning av personalen beroende av hur förändringen ska organiseras. Nämnden ser behov av att arbetet med enhetlig yrkestitulatur genomförs. Av Socialstyrelsens lägesrapport 2020, *Insatser och stöd till personer med funktionsnedsättning*, framgår att psykisk ohälsa bland personer med intellektuell funktionsnedsättning och autism är högre än i den övriga befolkningen. Nämnden ser utifrån detta ett behov av kompetensutveckling hos stadens beställar- och utförarverksamheter och det finns även behov av att utveckla samverkan med regionen inom detta område. Detta är förenat med större kostnader.

Socialnämnden samarbetar med arbetsmarknadsnämnden kring att motverka inlåsnings effekter inom *daglig verksamhet* och verka för att de som har möjlighet att komma ut på arbetsmarknaden ska ges stöd till detta. Som en del i det arbetet ser nämnden behov av att utreda en utökad flexibilitet inom insatsen daglig verksamhet, insatsen bör även rymma stöd och motivationsinsatser i övergång till arbete. Nämnden ser även ett behov av att ersättningsnivåerna inom daglig verksamhet ses över kopplat till detta arbete. Vidare behöver kravställningar i förfrågningsunderlag och överenskommelser ses över och eventuellt revideras i syfte att säkerställa att daglig verksamhet har det innehåll som krävs för att nå delmål och mål med insatsen och som är motiverat utifrån ersättningsnivå.

Det finns ett behov av att utöka tillgången till meningsfulla *aktiviteter för äldre personer med funktionsnedsättning*. Flertalet personer som går i pension erfar en vardag där de tillbringar en ofrivillig del av sin tid enbart i gruppboendet eller i hemmet. Det behöver utredas hur behoven av utökad personalstöd i gruppboendet tillgodoses samt att det finns behov av att samverka med idrottsnämnden med fokus på att stärka kultur- och fritidsutbudet inom bostad med särskild service för vuxna. I det utökade personalstödet behövs också kompetens om åldrandets sjukdomar och behov för att säkerställa personernas rätt till korrekt äldreomsorg.

Inom funktionsnedsättning finns det ett fortsatt behov att säkerställa likvärdig *verksamhetsuppföljning av egen regi-verksamheter* som är upphandlade enligt LOV.

Principen bör vara att utförare inom LOV ska behandlas på ett likartat sätt oavsett regiform. Om insatser följs upp på ett mer samordnat och likställt sätt innebär det ett förstärkt kvalitetsarbete, en mer likställd socialtjänst och möjliggör jämförelser mellan stadens olika verksamheter. En förbättrad och systematisk uppföljning är förenat med ökade kostnader.

Under den kommande treårsperioden beräknas cirka tio nya LSS-boenden per år att starta och utöver höjda personalkostnader för *LSS-hälsan* innebär utbyggnaden ökade kostnader för hjälpmedel, omlägnings- och sårvårdsmaterial. Även åldersrelaterade sjukdomar och ökad psykiatrisk samsjuklighet hos målgruppen bidrar till ett ökat behov av LSS-hälsans hälso- och sjukvårdsåtgärder. Effekter och konsekvenser av covid-19 pandemin kommer vara fortsatt krävande kommande åren såväl via internt samarbete med medarbetare inom LSS-omsorgen samt resurser inom LSS-hälsans organisation och extern samverkan.

Det fördjupande arbetet och kartläggning som skett under det senaste året för stadens hälso- och sjukvårdsansvar i samband med vistelse på daglig verksamhet kommer sannolikt att generera i ökade kostnader/ personalresurser för LSS-hälsan inom området daglig verksamhet. Även förslaget i utredningen *God och nära vård* (SOU 2019:29) kommer inom de närmaste åren att påverka den kommunala hälso- och sjukvården. En förskjutning av vård från sjukhusmiljö till hemmiljö kommer ställa ökade krav på den kommunala hälso- och sjukvården och staden behöver bereda sig och organiseras för att möta de nya kraven. Personer med allt större vårdbehov ska vårdas i hemmet, vilket kommer att kräva mer resurser från LSS-hälsan. Detta kommer även medföra behov av ökade resurser på ledningsnivå för att påverka och öka extern samverkan med Region Stockholm. Hela området kommunal hälso- och sjukvård behöver stärkas upp inom staden för att kunna vara en stark aktör i förhållande till samverkanspartners.

Socialpsykiatri

För att tillgodose behoven av stöd och behandling hos målgruppen med *samsjuklighet av psykisk ohälsa och missbruk* krävs en fungerande samverkan internt inom socialtjänsten och externt med regionen. Det behöver finnas en nära kommunikation mellan de olika verksamhetsområdena för att få en helhetssyn kring den enskilde och möjlighet att kunna erbjuda flexibla och samordnade insatser. Kunskaper om varandras verksamhetsområden bidrar till en ökad samsyn och respekt för varandras uppdrag.

Nämnden ser ett behov av att se över insatsen *stödboende inom socialpsykiatri* och utreda alternativet att omvandla stödboende till servicebostad enligt SoL. Detta för att tydligare reglera innehållet och förväntningarna på insatsen.

Det finns indikationer på att målgruppen som bor inom *socialpsykiatrins särskilda boenden* inte får tillgång till den hälso- och sjukvård som de behöver. Detta har särskilt visat sig under rådande pandemi. Nämnden anser att det bör utredas om det hälso- och sjukvårdsansvar som stadens stadsdelsnämnder för närvarande har för målgruppen boende inom socialpsykiatrins särskilda boenden är tillfredsställande i nuvarande form eller om det ska centraliseras likt LSS-hälsans organisering. Utifrån ett sådant förslag behöver resurstilldelning utredas för en sådan enhet samt MAS funktionen utökas. Det finns också ett behov av att se över verksamhetsuppföljning av socialpsykiatrins egen regi-verksamheter för att få en enhetlig uppföljningsmodell för stadens utförarverksamheter inom SoL och LSS.

2.3 Hemlöshet och missbruk

Arbetet för att motverka hemlöshet är en prioriterad fråga som också är kopplad till Agenda 2030:s mål om att avskaffa fattigdom men även målet om hälsa. Socialnämnden arbetar för att stödja flera av de grupper som är särskilt sårbara för fattigdom och sämre hälsa, till exempel hemlösa och personer med missbruk/beroende. En högre andel kvinnor än män bedöms ha samsjuklig problematik enligt missbruksräkningen år 2020. Kvinnor i missbruk har också en högre risk att utsättas för våld. Personer med komplex problematik och samsjuklighet har behov av samtidigt stöd för att tillgodose behov av insatser inom flera livsområden. För dessa grupper är samverkan avgörande och skulle kunna underlättas av till exempel gemensamma tvärprofessionella team.

Hemlöshet

Under covid-19-pandemin har behovet av att ha en bostad, att inte vara trångbodd och att inte förlora sitt boende fått ännu större betydelse. *Enheten för hemlösa* har under den pågående pandemin identifierat en ny målgrupp av personer som ansöker om ekonomiskt bistånd och inte längre kan tillgodose försörjning och boende på egen hand, men som saknar stödbehov i övrigt. Denna grupp kan även öka behovet av skuldrådgivning. I övrigt har det i staden inte synts några märkbara effekter av pandemin när det gäller hemlöshet men det viktigt att noggrant fortsätta att följa om eventuella negativa effekter på arbetslösheten kan komma att ha negativ inverkan på resurssvaga gruppers förmåga att själva tillgodose sitt behov av boende.

Bostadssituationen i Stockholm är ansträngd och det medför att allt fler personer söker socialtjänstens bistånd till boende. Socialtjänsten kan inte ensam lösa hemlöshetsfrågan, men spelar en viktig roll i arbetet för att motverka hemlöshet. Samverkan, såväl intern mellan socialtjänstens olika verksamhetsområden som externt med andra huvudmän, är en förutsättning för att kunna utforma samlade lösningar för hur stödet i varje enskild persons process ur hemlöshet ska utformas. Det nya *programmet mot hemlöshet* avser perioden 2020-2025 och implementering behöver pågå under hela programperioden.

Nämnden ser en risk i att antalet prisöverkomliga hyresrätter i stadens bostadsbolag som kan stå till socialtjänstens förfogande minskar. Detta kan på sikt medföra att färre personer kan lämna hemlösheten genom att överta försökslägenhetskontrakt. Tillgången till prisöverkomliga lägenheter är även central när det gäller uppdraget om att fortsätta att utöka *Bostad först*. Personer som är självförsörjande med sjukersättning och eventuellt bostadstillägg kan tvingas komplettera med försörjningsstöd vid för höga hyreskostnader vilket är en konflikt med stadens mål om att undvika långvarigt behov av bistånd. För att öka socialtjänstens attraktionskraft som kunder till privata fastighetsägare kan det finnas skäl att se över stadens arbete med försöks- och träningslägenheter då stödet från socialtjänsten vid problem i en försöks- eller träningslägenhet eller *Bostad först* inte upplevts som tillräckligt.

En prioriterad målgrupp de senaste åren har varit *äldre personer i hemlöshet*. Många i målgruppen har en skuldproblematik relaterad till sin hemlöshetssituation vilket gör att de i dagsläget inte kan bli aktuella för en seniorbostad i Micasas bestånd. Fler äldre skulle kunna ges tillgång till Micasas seniorbostäder och därmed också komma ur hemlöshet om krav på skuldfrihet gällande hyresskulder sänktes.

En viktig fråga är vilka typer av stöd personer behöver för att söka bostad, vad som ger bäst

resultat och hur stadsdelsnämnderna kan erbjuda likvärdigt stöd till personer som söker socialtjänstens bistånd i sina processer ur hemlöshet. Behoven av *bostadsvägledning* kommer sannolikt att öka de närmaste åren och det är därför viktigt att resurser utnyttjas effektivt och att nämnden stödjer användningen av evidensbaserade arbetssätt.

Vuxen och missbruk

Inom målgruppen personer med missbruk och beroende finns ett flertal personer med en komplex problematik och *samsjuklighet* som är i behov av samtidigt stöd för att tillgodose behov av insatser inom flera livsområden. Utöver stöd och behandling kopplat till missbruket är bland annat stöd kopplat till boende, ekonomi, sysselsättning, fysisk och psykisk ohälsa viktiga. Regeringen har tillsatt en särskild utredare för att se över hur insatser för personer med samsjuklighet av missbruk och beroende och annan psykiatrisk diagnos kan ske mer samordnat. Utredaren ska lämna sina förslag senast 30 november 2021. Det är av vikt att följa de förslag som utredningen föreslår då dessa kan föranleda förändringar i socialtjänstens arbetssätt. Nämnden bör också följa Socialstyrelsens arbete utifrån de förbättringsförslag som presenterats i rapporten *Kartläggning av samsjuklighet i form av psykisk ohälsa och beroendeproblematik*.

Det finns ett behov av *kunskap om missbruk och beroende* inom samtliga verksamhetsområden i stadens socialtjänst. Detta kan tillgodoses genom återkommande utbildningsinsatser med koppling till forskning, evidensbaserade metoder och återhämtningsperspektivet. Det är också viktigt att socialtjänsten systematiskt genom strukturerade bedömningsinstrument uppmärksammar målgruppens behov och följer upp de insatser som beviljas både på individ- och gruppnivå.

Nämnden behöver fortsätta att bevaka arbetet inom det *regionala samrådet* och de lokala samråden. Storsthlm har tagit fram en gemensam rutin för avvikelshantering som gäller samtliga samverkansöverenskommelser. Avvikelsehanteringen syftar till att identifiera och förbättra eventuella brister i följsamheten till ingångna överenskommelser där kommunerna i Stockholms län, och i förekommande fall Region Stockholm, samverkar.

Det är även viktigt att se missbrukets del i den *organiserade brottsligheten* som är beroende av att det finns efterfrågan på narkotika. Genom att arbeta för att staden har en evidensbaserad och lättillgänglig missbruksvård med hög kvalitet och med målet att färre personer använder narkotika kan det förhoppningsvis leda till att efterfrågan på narkotika minskar.

Samverkan vid utskrivning från sluten hälso- och sjukvård

Staden deltar i utvecklingsarbetet och införandet av IT-systemet *Lifecare SP* som är ett stöd gällande Lag (2017:612) om samverkan vid utskrivning från sluten hälso- och sjukvård (LUS). Utskrivningsprocessen via Lifecare SP ska vara väl inarbetad i alla verksamheter vilket kommer att kräva resurser för implementering och utbildning. Implementeringen av det nya IT-systemet och arbetssättet sker i samarbete med äldrenämnden och stadsdelsnämnderna.

2.4 Jour- och rådgivande verksamheter

Arbetet med ekonomiskt bistånd, budget- och skuldrådgivning och nyanlända är nära kopplat till Agenda 2030:s mål om ingen fattigdom. Några grupper som identifierats som särskilt sårbara för fattigdom är personer med ekonomiskt bistånd, framförallt långvarigt bistånd och barn i hushåll med ekonomiskt bistånd, personer med skulder, unga som varken arbetar eller

studerar, utrikes födda, hemlösa med missbruk/beroende och personer med funktionsnedsättning. När arbetslösheten ökar försvårar det ytterligare för dessa grupper. Nämnden behöver fortsätta med att stödja arbetet för att bryta långvarigt behov av ekonomiskt bistånd, utjämna skillnader i staden och motverka att barn växer upp i familjer med långvarigt bistånd. En jämställdhetsutmaning är att finns stora skillnader mellan utrikes födda kvinnor och utrikes födda män där andelen män som får arbete är väsentligt högre och det är viktigt att staden arbetar aktivt med gruppen utrikes födda kvinnor för att utjämna dessa skillnader.

Ekonomiskt bistånd

Även om kostnaderna för ekonomiskt bistånd successivt har ökat de senaste åren är de ur ett historiskt perspektiv låga. De ökade kostnaderna beror främst på en ökning av medelbidraget per månad och hushåll. Mellan åren 2010 och 2020 har medelbidraget ökat med drygt 26 procent och trenden med ökade kostnader kommer troligen att fortsätta. Antalet hushåll som uppbär ekonomiskt bistånd i staden har legat på historiskt låga nivåer de senaste åren men första gången på 20 år syns nu en liten ökning. Detta kan vara en effekt av den pågående pandemin och det är möjligt att det framöver kommer synas ytterligare effekter av detta.

Den största gruppen som söker ekonomiskt bistånd har *arbetslöshet* som försörjningshinder. Arbetsförmedlingens nationella statistik visar att antalet inskrivna arbetslösa har ökat i hög takt under pandemin både för kvinnor och män, för olika åldersgrupper, för inrikes och utrikes födda samt för olika utbildningsnivåer. Regeringen har infört en rad stödåtgärder för att bromsa arbetslösheten och behovet av bistånd och åtgärderna har varit och är viktiga för att på kort sikt dämpa behovet av ekonomiskt bistånd. Till följd av pandemin har situationen på arbetsmarknaden blivit svårare för unga vuxna och detta riskerar att försena och försvåra ungas inträde på arbetsmarknaden. Det är rimligt att anta att denna grupp kan komma att öka även inom ekonomiskt bistånd. Det är viktigt att såväl socialtjänsten i stadsdelsnämnderna som arbetsmarknadsnämnden arbetar förebyggande för att minska risken för långvarigt behov av ekonomiskt bistånd hos denna yngre målgrupp.

Nämnden ser att det råder en obalans på arbetsmarknaden mellan arbetsgivarnas krav och de arbetslösas utbildningsnivå och utbildningsinriktning. Det finns få arbetstillfällen som de med kort utbildningsbakgrund kan matchas till och de blir ofta utestängda från arbetsmarknaden. Nämnden ser således behov av ökade *utbildningsinsatser för mottagare av ekonomiskt bistånd*.

En nyligen publicerad dansk forskningsstudie (Beskæftigelses Indikator Projekt, BIP) understryker att det finns starkt samband mellan handläggarens tro på individens jobbchanser och individens faktiska framgång med att få jobb eller börja studera. Nämnden bedömer således att det är av stor vikt att socialsekreterare inom ekonomiskt bistånd ges förutsättningar till att i högre utsträckning ägna sig åt socialt förändringsarbete och minska den administrativa arbetstiden. Ett identifierat utvecklingsområde för att främja det sociala förändringsarbetet att öka användningen av förändringsplaner samt uppföljningen av dessa. Nämnden ser behov av att i samverkan med arbetsmarknadsnämnden ta fram en egen *fördjupad modell för bedömning*, som ett komplement och en fortsättning på Initial Bedömning (IB).

Under mitten av 2021 kommer *Socialstyrelsens revidering av allmänna råd* samt handbok för handläggning av ekonomiskt bistånd att publiceras. De nya rekommendationerna kring handläggning av ekonomiskt bistånd behöver implementeras i staden dels genom översyn kring stadens riktlinjer för att säkerställa att dessa stämmer överens med handboken och de

allmänna råden och dels genom aktiv spridning och kompetenshöjning av de nya rekommendationerna.

Sveriges kommuner och regioner räknar med att *dödsbohandläggning* kommer att öka de närmaste åren på grund av ökad befolkningens mängd samt fyrtiotalisternas ålder. Enligt prognos från statistiska centralbyrån kommer Sverige ha en miljon fler invånare om tio år, vilket sannolikt innebär fler dödsbon att förvalta. Dödsboutredarna hade ungefär 150 fler ärenden 2020 jämfört med tidigare år.

Budget- och skuldrådgivning

Trots den rådande lågkonjunkturen och den historiskt höga arbetslösheten har antalet personer med skulder hos kronofogden inte ökat nämnvärt i riket. I Stockholm syns till och med en liten minskning av antalet skuldsatta personer hos kronofogden under 2020 jämfört med 2019. Men för dem som har skulder hos kronofogden blir summorna allt högre och antalet personer som söker stöd och hjälp hos en budget- och skuldrådgivare i Stockholms stad har successivt ökat de senaste fem åren. Staden behöver fortsätta att satsa på det förebyggande och utåtriktade arbetet i syfte att öka kännedomen om budget- och skuldrådgivningen bland enskilda och minska risken för överskuldsättning i utsatta målgrupper. Särskilt utsatta grupper som har identifierats är nyanlända och unga personer.

Nyanlända

I Migrationsverkets prognos från februari i år konstaterades att 13 000 personer sökte asyl i Sverige år 2020, vilket var en minskning med 40 procent i jämförelse med året innan. Det minskade antalet asylsökande resulterar i att prognosen för antalet kommunmottagna nyanlända sänks. Stockholms stads kommunal för år 2021 är 790 personer varav ca 700 kvotflyktingar.

Stadens arbete de kommande åren fokuserar på att stärka nyanländas möjligheter till att erhålla stadigvarande boende och till att etablera sig på arbetsmarknaden. Med utgångspunkt i Migrationsverkets prognoser bedöms behovet av *genomgångsbostäder för nyanlända* att fortsätta plana ut. Fokus under de närmaste åren kommer att vara på att öka genomströmningen och att egen bostad är en del av etableringen. Arbetet med att erbjuda bostadsvägledning intensifieras. Beslut har tagits att hyreskontrakt initialt begränsas till två år men kan förnyas och maximalt gälla fem år. Boendetiden planeras efter individens möjlighet att få tillträde till den reguljära bostadsmarknaden med målet att individen så snabbt som möjligt ska ta sig vidare till egen bostad.

Socialnämnden ansvarar för det initiala mottagandet och bosättningen av kvotflyktingar och nyanlända som anvisats till staden enligt bosättningslagen. Kostnaden för ekonomiskt bistånd på *Intro Stockholm* har sjunkit i takt med att antalet anvisade har minskat under de senaste åren. Bostadskansliet på Intro Stockholm kommer att teckna avtal om en blockförhyring av ett tjugotal lägenheter i Rinkeby åt enhetens målgrupp.

Kommande år fortsätter arbetet med att utveckla *etableringscentrum* för att öka nyanländas etablering på arbetsmarknaden och i samhället, samt stärka samverkan med nationella myndigheter för ett bättre mottagande. ESF-projektet *Hållbar etablering*, som startade i augusti 2019, samlokaliseras med Intro Stockholm våren 2020 och kommer att pågå till och med juni 2022. Verksamheten på etableringscentrum införs stegvis under de kommande åren och samlokaliseras med Intro Stockholm sommaren 2021. I detta har nämnden en viktig roll

då både stadsdelsnämndernas verksamheter och socialnämndens egna verksamheter sannolikt kommer att beröras av arbetet.

Socialnämnden fortsätter att följa effekterna av den nya lagstiftningen kallad EBO-reformen som trädde i kraft den 1 januari år 2020. Reformen innebär i korthet att en asylsökande som på egen hand ordnar bostad (EBO) i ett område med socioekonomiska utmaningar i huvudregel inte har rätt till dagersättning från Migrationsverket. I Stockholms stad är det tre stadsdelsnämnders områden som berör av begränsningarna.

Socialnämnden ser ett behov av att tillsammans med arbetsmarknadsnämnden och civilsamhället fortsatt följa och stötta målgruppen unga vuxna som omfattas av den så kallade *nya gymnasielagen*.

Sociala insatsgrupper, avhoppare och kriminalitet unga vuxna och vuxna

Sociala insatsgrupper (SIG) är en viktig del i arbetet för att motverka kriminalitet och stötta individer att lämna en kriminell livsstil. Det behöver klargöras i staden om/att socialtjänsten har ett ansvar för insatser till avhoppare, oavsett om det handlar om akuta skyddsbehov eller insatser av mer stödjande och motiverande karaktär inklusive stöd och hjälp till klienter med mycket hög hotbild som inte omfattas av BOPS och enheten för hemlösa avhopparverksamhet. Avsaknaden av vårbudget för målgruppen unga vuxna kriminella utgör ett problem som behöver lösas.

Antal ärenden vid nämndens *avhopparverksamhet* har ökat stadigt. 2016 hade verksamheten tre avhopparärenden, 2020 arbetade verksamheten i 30 ärenden varav 20 stycken aktualiserats under året. Ökningen kan ha flera orsaker, bland annat satsningen på Trefas i Järva. Det dödliga skjutvapenvåldet orsakar också rädsla för att individen ska skadas eller att individens familjemedlemmar ska drabbas av våld. Polisen arbetar även systematiskt med att störa gängkriminella samt motiverar till avhopp. Om trenden håller i sig kommer kostnaden för personal och placeringar att öka.

Kontraktsvård innebär att den som dömts för brott får möjlighet att genomgå behandling i stället för att dömas till fängelse och föreslås genomföras i samverkan med socialtjänsten. Det kan handla om insatser mot missbruk eller beroende av narkotika/alkohol, våldsbenägenhet och spelberoende. Efter två tredjedelar av det utmätta fängelsestraffet övergår betalningsansvaret till socialtjänsten. När målet med behandlingen är uppnådd och det fortfarande finns en hotbild kvar mot den enskilde är det idag oklart vilket fortsatt stöd från socialtjänsten vad gäller placering/boende den enskilde har rätt till, detta är något som skulle behöva klargöras.

Kriminalvården, Polismyndigheten, Statens institutionsstyrelse (SiS) och Socialstyrelsen arbetar med att ta fram ett gemensamt *nationellt avhopparprogram* som ska bidra till att förstärka samhällets stöd till individer som vill lämna kriminella eller våldsbejakande extremistiska miljöer och grupperingar. Uppdraget samordnas av kriminalvården och utredningen ska vara klar i sin helhet i mars 2021. Det är viktigt för staden att bevaka frågan framöver och vilka konsekvenser den får för socialtjänstens ansvar och uppgifter.

Nämnden ser ett behov av att fortsätta arbetet med *anhörigstöd* för bägge målgrupperna inom SIG (unga och unga vuxna). Att man ibland behöver flytta på enskilda eller hela familjer som är hotade kommer troligen inte att minska i omfattning framöver.

Våldsbejakande extremism och återvändare

Våldsbejakande extremistiska rörelser ökar sin närvaro i det offentliga rummet och ges stort massmedialt utrymme. Globalisering och digitalisering ökar möjligheterna för att sprida propaganda och "fake news". I sammanhanget kan den ökande accelerationismen nämnas vilket kan beskrivas som en politisk strategi som bygger på grundtanken att samhällsutvecklingen följer ett ideologiskt förutbestämt schema mot undergång.

Kompetensen kring att upptäcka tecken på radikalisering och förekomst av våldsbejakande extremism ökar i staden men fortsatt utbildning kring fenomen och miljöer krävs. År 2022 är det val vilket baserat på erfarenheter från tidigare valrörelser leder till ytterligare aktiviteter kopplat till extremistmiljöerna. Detta sammantaget kommer att leda till ökat inflöde av ärenden och mer information om våldsbejakande extremism att hantera.

Stadsledningskontoret har initierat samverkan med kriminalvården kring inslussning i samhället av individer som är dömda för terroristbrott och har avtjänat straff och som är anslutna till, eller på annat sätt har koppling till, våldsbejakande extremistiska grupper. Socialnämnden kommer att ingå i denna samverkansplattform. Även om det rör sig om ett fåtal individer behöver frågan ha fortsatt prioritet framöver.

Anhörigstöd

I det reviderade *programmet för stöd till anhöriga 2021-2024* ingår nya målgrupper av anhöriga; barn som anhöriga, anhöriga till personer med koppling till våldsbejakande extremism, anhöriga till personer med en kriminell livsstil samt anhöriga till personer som drabbats av skjutningar och dödligt våld. Ett stödmaterial för arbetet med stöd till anhöriga inom dessa målgrupper kommer att tas fram under 2021. Socialnämnden behöver de kommande åren fortsätta att erbjuda fördjupade utbildningar och stöd till stadsdelsnämnderna och socialnämndens egna verksamheter för anhörigstöd, avhoppare samt SIG-verksamheter.

2.5 Insatser mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck

Ett av de nationella jämställdhetspolitiska målen är att mäns våld mot kvinnor ska upphöra och frågan är kopplad till Agenda 2030:s mål 5 om jämställdhet. Av de ärenden socialtjänsten har kontakt med är det fortfarande en stor övervikt av män som utsätter kvinnor för våld men andelen våldsutsatta män ökar. Det är också viktigt att socialtjänsten även uppmärksammar våld i samkönade relationer. Det finns ännu ingen säker information om hur pandemin har påverkat våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck. Från flera håll i omvärlden rapporteras ökat våld och förtryck, och även vissa delar av civilsamhället i Sverige uppger att de ser en ökning. Relationsvårdsteamerna i Stockholms stad har enligt rapporter till socialnämnden dock inte sett någon tydlig förändring i antalet personer som kontaktar dem. Det finns dock en farhåga att våldsutsatta har haft svårt att söka hjälp på grund av att de spenderat väldigt mycket tid isolerade hemma med förövaren. Det skulle i så fall kunna innebära en ökad belastning på relationsvårdsteamerna när restriktionerna lättar och det blir möjligt för dessa personer att söka hjälp hos socialtjänsten.

Antalet personer utsatta för våld i nära relation som är kända av socialtjänsten har ökat de senaste åren vilket kan bero på medarbetarnas ökade kunskaper om våld i nära relationer, medvetenhet och kompetens att ställa frågor och prata om våld samt de kampanjer med information till medborgarna som staden har genomfört. Om ökningen fortsätter kan det

medföra ökade kostnader för stadsdelsnämnderna. *Utbildningsinsatserna* som staden har genomfört de senaste åren behöver fortsätta kontinuerligt då nya medarbetare tillkommer, särskilt de som möter utsatta grupper som till exempel personer med funktionsnedsättning och personer med missbruk. Kunskaper om våldsförebyggande arbete behöver fortsätta utvecklas inom förskola och skola samt öka inom andra arenor. Ett exempel är föräldraskapsstöd som är en viktig del i det våldsförebyggande arbetet.

Det nya *programmet mot våld i nära relation och hedersrelaterat våld och förtyck* gäller från 2021-2025. Målgruppen omfattar nu även människohandel för sexuella ändamål, prostitution och sexuellt våld oberoende relation. Programmet ska implementeras de kommande åren och de nya målgrupperna, som i många fall också är nya målgrupper för relationsvåldsteam i staden, innebär ökade behov av resurser. Dels blir ärendena hos relationsvåldsteam sannolikt fler, dels krävs utbildningsinsatser rörande målgrupperna.

Nämnden har slutit avtal med länets kommuner om att ta del av nämndens insatser mot prostitution och människohandel: KAST (köpare av sexuella tjänster), Mikamottagningen och regionskoordinatorerna. Erbjudandet förväntas öka inflödet till insatserna.

En *boendeplan för våldsutsatta* godkändes av socialnämnden i februari 2021. Där föreslogs bland annat att närmare studera våldsärenden som inte kan erbjudas boende idag, för att få kunskap om orsaker. Ett sådant arbete kan utmynna i ökade resursbehov för att kunna tillgodose behov av boende för våldsutsatta med komplexa behov.

I den statliga utredningen om ett *stärkt barnrättsperspektiv för barn i skyddat boende* (SOU 2017:112) presenterades bland annat förslag till åtgärder för att höja kvaliteten i boendena samt att barn som följer med en förälder ska bli placerade på boendet. Om riksdagen fattar beslut i enlighet med förslagen innebär det sannolikt kostnader för staden till följd av nya och fler arbetsuppgifter för socialsekreterare inom barn och ungdom. Förslaget innebär sannolikt en ökad förfrågan på socialnämndens skyddade boende *Kriscentrum för kvinnor och barn* eftersom flera externa boenden inte kan leva upp till de kvalitetskrav som formuleras i utredningen. Högre kvalitetskrav på boendena kan också innebära högre kostnader. Nämndens skyddade boenden i egen regi inom *enheten för stöd och skydd* har dock i nuläget fortsatt låg beläggning. Nämnden fortsätter att undersöka stadsdelsnämndernas behov av insatsen skyddat boende samt genomföra förändringar för att på så sätt möta upp de behov som finns.

I en annan statlig utredning, *Att bryta ett våldsamt beteende- återfallsförebyggande insatser för män som utsätter närstående för våld* (SOU 2018:37), föreslogs bland annat att specialiserade mottagningar för våldsutövare byggs upp över hela landet liksom boende för våldsutövare. Om lagförslagen blir verklighet kommer det att medföra förändringar i socialtjänstens arbete med våldsutövare, bland annat bör det förebyggande arbetet få mer fokus de kommande åren.

Under 2021 ska *relationsvåldcentrums* verksamhet utökas till att också inkludera stöd till barn som upplevt våld. För att realisera detta behöver relationsvåldscentrum förstärkas. Relationsvåldscentrum arbetar även med våldsutövare vilket är ett relativt nytt område och det finns ett stort behov av att öka kunskaper om arbetet med denna målgrupp inom flera delar av socialtjänsten. Det föreslås också ett tillägg i socialtjänstlagen om att kommuner ska vara skyldiga att erbjuda insatser till våldsutövare vilket inte får ske på bekostnad av insatser till våldsutsatta. Detta förutsätter ökade kostnader.

I *Det hedersrelaterade våldets och förtryckets uttryck och samhällets utmaningar- en kartläggning i Göteborg, Malmö och Stockholm 2017–2018* rekommenderades bland annat kontinuerliga utbildnings- och fortbildningsinsatser till samtliga yrkesgrupper som möter hedersutsatta och att stärka samarbetsformerna mellan skola och socialtjänst. Ett arbete pågår med att stärka stödet till personer som utsatts för hedersrelaterat våld och förtryck, där en del består i att det ska vara mer långsiktigt. En annan del är att stärka boendekedjan och i större utsträckning, vid behov, erbjuda genomgångsbostäder på längre sikt efter att en person varit på skyddat boende.

2.6 Strategi och utveckling

Effekter av covid-19 pandemin på längre sikt

Pandemin har medfört en rad utmaningar och förändringar i förutsättningar och arbetssätt för socialtjänsten. Det handlar om förändringarna i samhället i stort, men också socialtjänstens förändrade arbetssätt som exempelvis färre hembesök och digitala klientkontakter. Inom flera områden är det svårt att ännu säga något säkert om effekterna, däremot förväntas dessa visa sig inom de närmsta åren. Det är av stor vikt att fortsätta följa utvecklingen och analysera hur olika grupper har påverkats och kommer att påverkas av pandemins effekter för att kunna möta upp detta. Tät samverkan med stadsdelsnämnderna är viktig i detta arbete för att fånga upp behov.

Förändringar i lagstiftning som påverkar flera verksamhetsområden

Den nya socialtjänstlagens ambition har varit att lagen ska återfå karaktären av ramlag i större utsträckning. Utredningen (*Framtidens socialtjänst, SOU 2020:47*) betonar vikten av att större fokus från socialtjänsten läggs på förebyggande arbete. Det kommer innebära att socialnämnden behöver stötta stadsdelsnämnderna i omställning från specialiserad socialtjänst till förebyggande insatser och tidigt stöd och där samverkan kring den enskilde individen får ett tydligare fokus. Vidare föreslår utredningen att möjliggöra ett flertal insatser utan föregående behovsprövning. Den förändrade inriktningen bör också innebära att socialtjänsten blir mer tillgänglig för att möta individen där den befinner sig, till exempel på skolor, härbärgen etc. Nämnden bör även fortsätta arbetet med myndighetsutövning på fält. Ny lagstiftning påverkar behovet av revidering av befintliga samt upprättande av nya riktlinjer och verksamhetsstöd. Behovet av kompetensutveckling kommer att vara stort. För socialnämndens egna verksamheter och stadsdelsnämnderna innebär det sannolikt organisatoriska förändringar och ökade kostnader.

Det är även fortsatt viktigt att följa *Utredningen om sammanhållen information inom vård och omsorg* (S 2019:01). Det är angeläget att framtidens dokumentationssystem möjliggör kommunikation mellan de olika lagrummen (SOL, HSL).

Handlingsplanen för förbättrad arbetssituation

Enligt SKR och fackliga organisationer kommer efterfrågan på socionomer vara fortsatt hög. Arbetet enligt handlingsplanen för förbättrad arbetssituation för socialsekreterare och biståndshandläggare är fortsatt viktigt för att bidra till att stärka stadens personalförsörjning och utveckling av stadens socialtjänst. Hur arbetet med innehållet i planen ska göras behöver kontinuerligt uppdateras efter ändrade behov och förutsättningar. Som ett exempel kan arbetet med administrativt stöd till medarbetare och chefer som lyfts i handlingsplanen under den kommande perioden handla om att identifiera processer som skulle kunna automatiseras. Att

analysera behov av fortbildning för anställda medarbetare är en viktig fråga den kommande perioden liksom att fortsätta stödja stadsdelsnämnderna att säkerställa en upprättad struktur för arbetet enligt handlingsplanen. Ytterligare prioriterade frågor är att stödja staden i att skapa rutiner för att följa upp andra effekter av arbetet inom handlingsplanen samt att kontinuerligt se över utvecklingsbehov av arbetet enligt handlingsplanen.

Digital utveckling

Digitalisering är en del i verksamhetsutveckling och ett sätt att öka effektivitet och tillgänglighet inom verksamheterna och ge hög kvalitet till en lägre kostnad. Nämnden ser ett behov av att staden fortsätter att undersöka digitala möjligheter inom socialtjänstens verksamhetsområden och att vidareutveckla och och/eller integrera nya digitala tjänster i stadens framtida IT-miljö. Det är viktigt att understryka att digitala lösningar måste vara utformade på ett sätt som minimerar risken för felaktiga utbetalningar samt underlättar för den sökande.

Beslutet att avbryta breddinförandet av *Esset* i sin nuvarande form innebär att projektet övergår till en modernisering av nuvarande sociala system med omhändertagande av den verksamhetsutveckling som gjorts inom ramen för projektet. Socialnämndens uppdrag med att modernisera stadens sociala system, att utveckla arbetssätt och digitala stöd samt skapa förutsättningar för vidareutveckling av nuvarande sociala system sträcker sig till den sista december 2022. Nämnden har således en fortsatt viktig roll i moderniseringen av sociala system. En långsiktig plan behöver tas fram i samarbete med stadsledningskontoret och äldreomsorgen. Paraplysystemet och tillhörande verksamhetssystem är i behov av modernisering och det är angeläget att förvaltning, drift och utveckling av nuvarande sociala system prioriteras. Det finns även behov av ställningstagande om vidareutveckling eller inköp av nya verksamhetssystem som fungerar ändamålsenligt.

En struktur för att *stärka barns rätt till delaktighet* i kontakt med socialtjänsten arbetas fram under 2021 och kommer att spridas och integreras inom stadens verksamheter för barn- och unga. Staden behöver kunna nå och möta föräldrar tidigt för att motverka att barn utvecklas ogynnsamt. Föräldrar söker information och stöd via nätet. Det finns ett färdigt förslag på hur stöd i föräldraskapet ska kunna utvecklas och erbjudas digitalt och tillgängligt via stadens multisajt *SMART föräldraskapsstöd* som idag saknar finansiering. Ett viktigt led i implementeringsarbetet är därefter att integrera digitalt stöd och information med stödet som erbjuds fysiskt.

Nämnden följer arbetet med befintlig e-tjänst för *ansökan om stöd och service, ASoS*, för verksamhetsområdena funktionsnedsättning, socialpsykiatri och äldreomsorg, med en gemensam e-tjänst. Nämnden kommer att undersöka förutsättningarna för att vidareutveckla nuvarande sociala system, samt införa digitala e-tjänster för att underlätta arbetslivet för medarbetare och öka delaktighet och tillgänglighet för invånare.

En *digital uppföljningsstruktur* är i bruk för det stöd som erbjuds föräldrar som service. Strukturens finansiering behöver säkras framåt och en liknande struktur behöver tas fram för att kunna följa upp de biståndsbedömda insatserna inför att en sådan struktur sedan inkorporeras i stadens sociala system.

Många personer inom socialtjänstens målgrupper, och kanske särskilt personer med psykiska och intellektuella funktionsnedsättningar lever i ett *digitalt utanförskap*. Det är av stor vikt att socialtjänsten anpassar sina verksamheter och tjänster, samt arbetar aktivt för ett inkluderande

förhållningssätt i denna fråga. Staden behöver se till att man kan nå olika grupper via digitala verktyg, samtidigt som de grupper som inte kan eller vill kommunicera med digitala verktyg inte utesluts.

Med en ökad automatisering av arbetsuppgifter och fler digitala verktyg behöver också arbetet med *informationssäkerhet* att stärkas. Staden behöver se till att socialtjänstens verksamheter har digitala verktyg som bedöms säkra nog att använda i samverkan med externa aktörer, för att möjliggöra exempelvis SIP-möten utan att behöva träffas fysiskt. I det fall staden inte kan tillhandahålla detta riskerar enskilda individer att stå utan samordnat stöd och insatser.

Kvalitet, uppföljning och forskning och utveckling (FoU)

Under 2021 arbetar socialnämnden med flera uppdrag som rör uppföljning, evidens och likställighet med syfte att bidra till utvecklingen av socialtjänsten, användningen av effektiva metoder och bättre resultat för brukarna. Detta är ett långsiktigt arbete som behöver fortsätta den kommande treårsperioden och kan även innebära behov av kunskapshöjande insatser för stadens socialtjänst. Socialnämndens FoU-råd har lyft några områden inom forskning och utveckling som behöver utvecklas de kommande åren. Utifrån nya socialtjänstlagen bör inriktningen inom FoU vara att stötta stadsdelsnämnderna i omställning från specialiserad socialtjänst till förebyggande insatser och tidigt stöd. Även utvecklingen av en klientcentrerad organisation är viktigt inom FoU de kommande åren. Mer kunskap om hur vi säkerställer att insatser inom socialtjänsten gör skillnad för brukare/klienter är ytterligare ett viktigt område.

Motiverande samtal (MI)

Efterfrågan på utbildning i MI är fortsatt hög. Implementering av MI som arbetsätt är en utmaning varför fokus kommer att fortsätta vara coacher och chefer. Att utvärdera och följa upp utbildningen är ytterligare en utmaning. Det finns en evidensbaserad metod för att bedöma en medarbetares MI-färdigheter, så kallad kodning av ett MI-samtal. Ett fortsatt utvecklingsområde och kvalitetssäkring av medarbetarnas MI-färdigheter skulle kunna vara att koda medarbetarnas MI-samtal i åtminstone några av de utbildningar som erbjuds. En utveckling av detta arbete är förenat med ökade kostnader.

2.7 Ledning och administration

Arbetsmiljö och hälsa

Nämnden ska prioritera stöd till chefer i det systematiska arbetsmiljöarbetet liksom kompetensutveckling för både medarbetare och chefer för att öka kunskapen om en god organisatorisk och social arbetsmiljö. Sjukfrånvaron har under det senaste året ökat och en stor anledning till det är de förändringar som covid-19 pandemin har medfört. Nämnden kommer också fortsätta att arbeta systematiskt med arbetsmiljön och prioritera arbetet med att sänka sjukfrånvaron. Företagshälsovården kommer fortsatt att vara en viktig samarbetspartner. Många medarbetare arbetar idag hemifrån på grund av pandemin och kan komma att behöva göra det under en lång tid framöver. Som en del av det systematiska arbetsmiljöarbetet kommer arbetet hemifrån följas upp kontinuerligt.

Omställnings- och rekryteringsbehov

Omställningsarbetet som pågått under de senaste åren på socialnämnden har avtagit under 2020. De kommande åren bedöms omställningen att avta väsentligt då en omfattande avveckling genomförts inom verksamheten ensamkommande barn och ungdomar.

Rekryteringsbehoven har minskat i jämförelse med tidigare år och en stor förklaring till det är den rådande pandemin. Trots pandemin kommer socialnämnden att ha ett rekryteringsbehov de kommande tre åren. Under åren 2022 till 2024 kommer 75 av nämndens medarbetare uppnå åldern 65 år, främst yrkesgrupperna socialsekreterare och behandlingsassistenter på socialtjänstavdelningen. I samband med pensionsavgångarna kommer nämnden att arbeta med att säkerställa en god kunskapsöverföring och tillvarata kompetens.

Kompetensförsörjning med fokus på ledarskap

Ett chefsprogram för framtida chefer har tagits fram centralt från staden och som nämnden kommer att fortsätta att medverka i. Syftet med programmet är att kompetensutveckla medarbetare för framtida chefsroller. Ett fortsatt arbete kommer även att ske i enlighet med stadens chefsförsörjningsprocess att identifiera och utveckla medarbetare med potential att ta sig an framtida chefsuppdrag. För att attrahera och behålla chefer och ge chefer goda förutsättningar för att lyckas med uppdraget är sociala och organisatoriska förutsättningar viktiga. Exempelvis arbetar nämnden med olika kunskaphöjande insatser inom ledarskap såsom coachning och handledning. Nämnden har också kontinuerliga chefsforum, chefsdagar och seminarier riktade till samtliga chefer.

Kompetensutveckling

Nämnden erbjuder olika utbildningsinsatser, nätverk och forum. Att arbeta strukturerat med medarbetarsamtal och individuella utvecklingsplaner är en förutsättning för att kvalitetssäkra medarbetares kompetens och utveckling. Under kommande treårsperioden kommer nämnden fortsätta arbeta med digitala introduktioner för nyanställda, utvecklingsplaner, inventera kompetens och utvecklingsbehov samt genomföra olika utbildningsinsatser.

En ökad digitalisering och ny teknik har i samband med pandemin ställt krav på digitala och tekniska kompetenser och nämnden har arbetat med att ställa om och anpassa arbetssätt och processer. Som kompetenshöjande aktiviteter som bidrar till verksamhetsutvecklingen används till exempel handledning för medarbetare, metodutveckling och mentorskap för nya chefer och medarbetare. Planerade kompetenshöjande insatser för medarbetare och chefer kommer bland annat att vara MI- och demensutbildningar, utbildningsinsatser inom lågaffektivt bemötande samt neuropsykiatriska utbildningar inom hemlöshet och missbruk. Utbildningsinsatser för medarbetare och chefer om våld i nära relationer, våldsbejakande extremism, människor i kris, psykisk ohälsa kommer också att fortsätta.

2.8 Stöd till utomstående organisationer

Näringslivsfrämjande arbete och samverkan med civilsamhället

Den pågående pandemin har inneburit stora påfrestningar för näringslivet. Eftersom näringslivet är avgörande för tillväxten kommer stadens näringslivsfokus vara mycket viktigt för att kunna återstarta ekonomin efter pandemin. I bilagan om fokusområdena näringslivspolicy har nämnden identifierat vilka aktiviteter/uppdrag som är kopplade till vilka fokusområden i näringslivspolicyn. Flera av uppdragen kan kopplas till både fokusområde 1; *Stimulera tillväxt och företagsamhet* och fokusområde 2; *Förbättrad service, tillgänglighet och myndighetsutövning*. Ett av uppdragen som rör arbetet för att förbättra nyanländas etablering bedöms även vara kopplad till fokusområde 4; *Ökad tillgång till arbetskraft med relevant kompetens*.

En viktig kontakt mellan näringslivet och nämnden är i samband med tillstånds- och tillsynsärenden. Socialnämnden behöver fortsatt noga följa utvecklingen och anpassa sig utifrån näringslivets och stockholmarnas behov. Det är viktigt att myndighetsutövningen är ändamålsenlig och kännetecknas av god service, effektivitet och rättssäkerhet. För att underlätta för företagare behöver nämnden skapa gynnsammare förutsättningar för samverkan med handlare, krogar och branschnätverk, bland annat genom att införa en väg in/rätt väg in till tillståndsenheten för handlare och krogar.

Socialnämnden har i budget för 2021 flera uppdrag som syftar till att bidra till fler företagsetableringar och externa utförare samt att fler aktörer bidrar till stadens försörjning av samhällsfastigheter. Uppdragen syftar framförallt till att få fler LSS-bostäder och in fler externa utförare men är också en viktig del i att underlätta för företagare i Stockholm. Det är ett långsiktigt arbete som kommer att behöva fortsätta den kommande treårsperioden.

För att möta framtidens utmaningar kommer samverkan med organisationer och civilsamhället bli än mer viktig. Nämnden samverkar med civilsamhället bland annat genom IOP, idéburet offentligt partnerskap och föreningsbidrag. Nämnden behöver fortsätta arbeta för ett väl fungerande samarbete med civilsamhället då det är ett viktigt komplement till samhällets insatser och ger ett mervärde till individer i de olika målgrupperna. För att kunna möta upp mot nya och ökade behov inom staden bör den samverkan bibehållas och utökas. Under år 2021 ska nämnden till exempel utvärdera möjligheter att ingå IOP inom fler områden i syfte att nå fler grupper med stödinsatser och för att underlätta för föreningar ska nämnden undersöka möjligheten att bevilja bidrag för en längre tid för föreningar som haft ett längre samarbete med nämnden. Arbetet med att stärka samverkan med civilsamhället på olika sätt kommer att vara fortsatt viktigt framöver. Ett ökat behov av samarbete med civilsamhället kan innebära behov av ökat anslag till nämnden för denna verksamhet under planperioden.

2.9 Övrig verksamhet

Tillstånd för servering och försäljning av alkohol och tobak

På grund av covid-19 pandemin råder det oklarheter om hur restaurangbranschen kommer att se ut i framtiden, om till exempel konferenser med övernattningar kommer att genomföras som tidigare osv. Tillståndsenheten följer utvecklingen och anpassar sig utifrån näringslivets och stockholmarnas behov. Pandemin har hittills inte medfört färre serveringsställen eller någon ökning av konkurser.

Branschens dragningskraft för *kriminella* har inte minskat med dock förändrats under pandemin. Exempelvis har hotell blivit en samlingspunkt där kriminella nätverk bokar in sig och har möten och träffar. Arbetet mot kriminella och narkotika behöver fortgå som tidigare både med polisen och *STAD* (Stockholm förebygger Alkohol- och Drogetproblem stad), exempelvis genom underrättelsearbete och *Krogar mot knark*. *Tillsynsverksamheten* gällande e-cigarett, folköl, tobak och vissa receptfria läkemedel är under utveckling.

Tillsynsavgifterna har höjts och tillståndsenheten utökar både tillsynen och samverkan med statliga myndigheter, lokalpolisområden och *STAD*. Det viktigaste uppdraget är att motverka försäljning till underåriga samt förhindra smuggelgods och kriminell verksamhet hos tillståndshavare och försäljare.

Tillståndsenheten deltar aktivt i stadens utvecklingsarbete för att uppfylla målen i

näringslivspolicyn och har ett stort fokus på att enhetens uppdrag ska genomföras på ett för företagare effektivt och gynnsamt sätt.

3 Sammanfattande ekonomisk analys

3.1 Drift

Socialnämndens underlag till budget för 2022-2024 är baserad på kommunfullmäktiges budget för 2021. Beräkningarna utgår från prisnivån 2021 och finns redovisade i bilaga. Under hela planeringsperioden beräknas löneökningarna sammantaget uppgå till cirka 42 mnkr (14 mnkr/år i snitt) och hyreshöjningarna till cirka 11 mnkr (3,7 mnkr/år i snitt). Nämndens ekonomiska förutsättningar under planperioden kommer att påverkas av hur stadens ekonomi utvecklas när pandemin är över, bland annat effekter av ökad arbetslöshet, minskade skatteintäkter och minskade statliga bidrag. Planeringsförutsättningarna är osäkra.

Den ekonomiska utvecklingen under planperioden kommer fortsatt att påverkas av *mottagandet av nyanlända*. Enligt Migrationsverkets prognos väntas mottagandet av nyanlända enligt bostättningslagen öka något varje år 2022-2024. Antalet kvotflyktingar som vidarebosätts till Sverige kommer att vara kvar på oförändrad nivå de kommande åren. För Stockholm stads del innebär det ett mottagande av ca 600 kvotflyktingar per år. I och med att antalet kommunmottagna till staden enligt bostättningslagen förväntas öka något så är det rimligt att anta att det initiala försörjningsstödet för nyanlända på *Intro Stockholm* ökar i samma takt som ökningen av kommuntalet.

Vid halvårsskiftet 2021 införs stadens *Etableringscentrum* som samlokaliseras med Intro Stockholms befintliga verksamhet. Intro Stockholms arbetssätt med initial samhällsvägledning och introduktion föreslås då omfatta även egen bosatta och anhöriga till nyanlända. Till viss del innebär det ökat behov av personella och ekonomiska resurser. På sikt är det rimligt att anta att införandet av stadens nya Etableringscentrum innebär minskade kostnader för det initiala försörjningsstödet då stadens resurser för nyanlända samordnas med följd att vägen till självförsörjning kortas. Om erforderliga beslut fattas att Intro Stockholms uppdrag även skall omfatta hanteringen av glappetersättningen för egen bosatta, kommer kostnaderna för det initiala försörjningsstödet att öka väsentligt under planperioden.

Genom en ökad genomströmning i stadens alla genomgångsboenden blir det ett minskat behov av boendeplatser för nyanlända. SHIS antas på sikt även kunna ta emot nämndens målgrupp för tillfälliga boenden som idag består av enpersonshushåll. Med anledning av det minskade behovet av platser för enpersonshushåll planerar nämnden att helt avveckla nämndens tillfälliga boenden för nyanlända under planperioden.

Efterfrågan på nämndens *boenden för ensamkommande flyktingbarn* minskade kraftigt under 2018 och resulterade i att nämnden avvecklade flera boenden i slutet av 2018. Under 2019 var beläggningen relativt god på nämndens kvarvarande boenden medan beläggningen sjunkit markant under 2020. Bedömningen är att behovet av stödboendeplatser kommer fortsätta minska under planperioden och anpassning av verksamheten kan bli aktuell.

Nya och förändrade behov av samhällets insatser i form av bland annat socialt stöd kommer framåt också att innebära ett ökat behov av *samarbete med civilsamhället* för att komplettera socialtjänstens insatser. Det kan därför innebära behov av ökat anslag till nämnden för denna

verksamhet under planperioden.

Stadens har en hög målsättning för utbyggnad och färdigställande av nya bostäder med särskild service. Under den kommande treårsperioden beräknas cirka tio nya LSS-boenden per år att starta vilket innebär ökade kostnader för personal, hjälpmedel och vårdmaterial för nämndens stadsövergripande verksamhet *LSS-hälsan*.

Ersättningen till utförare av *familjerådgivning* har sedan år 2016 varit oförändrad. Den kommunala familjerådgivningen som bedrivs av socialnämnden står för cirka 30 procent av den totala familjerådgivningen i staden. Med dagens ersättningsnivå har utföraren svårt att ha en budget i balans vilket också påtalats av privata aktörer. För att kompensera för löneökningar under åren 2016-2021 skulle en höjd ersättning behövas. Nämnden har lämnat beräkningsunderlag och har en pågående dialog med SLK i frågan.

Framtid Stockholm Järva beviljades 2017 sociala investeringsmedel. Medlen uppgår till 43 mnkr och beviljades för uppsökande verksamhet samt mottagning för unga/unga vuxna i norra och södra Järva under en fyraårsperiod. I budget för 2021 permanentades Framtid Stockholm Järva och nämnden fick då ett anslag för verksamheten med 6 mnkr. Nämnden behöver tillföras ytterligare anslag på cirka 6 mnkr inför budget 2022 för att erhålla helårsfinansiering.

Kostnader för verksamhetsanpassningar utifrån förändrade *lokalbehov* kan öka under planperioden samt ökade kostnader för reparation och underhåll av lokaler då nuvarande boenden är gamla och slitna och ofta drabbas av skadedjur. Det finns också behov av att fortsätta se över tryggheten i nämndens boenden som bland annat innebär investering i nya lås/passersystem, trygghetslarm och trygghetskameror. För åren 2019-2021 har nämnden erhållit medel för klimatinvesteringar på totalt 14 mnkr. Medlen har använts och planeras användas till utbyte av LED-belysning i nämndens verksamhetslokaler. Det kan innebära behov av ökat anslag för ökade avskrivnings- och räntekostnader under planperioden. Alla nämnder och bolag har i uppdrag enligt budgeten att se över sina lokaler och hyresavtal. Socialnämnden kommer att arbeta aktivt med frågan om hur lokalerna används på bästa sätt. Efter ett år med pandemin finns erfarenheter kring förändrat arbetssätt som kommer användas i detta arbete. En översyn av de administrativa lokalerna planeras, vilket kan leda till bättre och effektivare lokalanvändning samt lägre lokalkostnader under planperioden.

Socialnämnden får ofta det övergripande ansvaret för *digitalisering* inom socialtjänstens område. Det kan under planperioden innebära ökade kostnader för utveckling och drift av nya system och nya e-tjänster som inte ryms inom nuvarande budgetram. Därtill kommer stadens arbete med *modernisering av sociala system*, som förutom kostnader för utveckling och implementering också kan komma att innebära ökat ansvar för socialnämnden i den löpande systemförvaltningen. Systemförvaltningsorganisationen för nuvarande sociala system är dimensionerad utifrån tidigare inriktning om avveckling. Utifrån projektets förändrade inriktning om vidareutveckling av nuvarande sociala system kan nuvarande systemförvaltningsorganisation bedömas som underdimensionerad samt i avsaknad av rollfördelning i enlighet med stadens förvaltningsmodell Pm3. Det pågår just nu flera utredningar inom projekt Moderniseringen av sociala system som kan komma att påverka berörda facknämnder och dess roller och ansvar när det kommer till rollfördelning inom systemförvaltningsorganisationen. För att ha en ändamålsenlig kravställande funktion utifrån verksamheternas behov kan socialnämnden behöva förstärka kompetenshöjande aktiviteter. Primärt rör det sig om kompetens inom systemförvaltning, leverantörsstyrning och

kravställningsarbete samt it- och informationssäkerhet.

3.2 Investeringar

Nämnden har för 2021 en investeringsbudget på 4 mnkr. Bedömningen för planperioden 2022-2024 är ett investeringsbehov på cirka 2 mnkr per år för möbler och inventarier. Nämnden har ansökt om klimatinvesteringsmedel med 4 mnkr för år 2021 och behovet under planperioden bedöms till cirka 1 mnkr för respektive år 2022-2023. Se vidare särskild bilaga om klimatinvesteringsbehov under planperioden.

4 Lokalförsörjningsplan

4.1 Inledning

Socialnämnden är en av stadens facknämnder. Nämnden ansvarar för kommunövergripande frågor inom socialtjänstens verksamhetsområden samt att verka som stadsövergripande stöd för stadsdelsnämndernas sociala avdelningar med riktlinjer och metodstöd men även med olika behandlingsverksamheter och boendemodeller för stadens socialt utsatta i behov av stöd. De senare nämnda verksamheterna innehar större delen av nämndens lokalbestånd som förhyrs och då främst av Micasa Fastigheter i Stockholm AB. Utöver boende- och behandlingslokaler förhyr nämnden även en mängd kontorslokaler.

Av planen framgår de större planerade lokalförändringarna som nämnden bedöms hantera under åren 2022 till 2024.

4.2 Annan kommunal verksamhet

4.2.1 Nuläge 31 januari 2021

Inom socialnämnden pågår ständigt en översyn av befintligt lokalbestånd för att nå en optimal användning av lokalerna. Nämnden har för närvarande drygt 400 kontrakt fördelat på cirka 60-talet olika hyresvärdar. Ca 70 procent av kontrakten avser lägenheter och försöks- och träningslägenheter. Den totala inhyrda ytan är närmare 122 500 kvm. De totala lokal- och bostadskostnaderna för socialnämnden utgjorde cirka 12 procent av den totala bruttokostnaden 2020 och där ca 11 procent utgjorde hyreskostnader. Nämndens totala kostnad för lokaler och bostäder 2020 uppgick till ca 200 mnkr där hyreskostnadernas del var ca 175 mnkr. Lokalkostnaderna för 2021 är budgeterade till ca 190 mnkr.

Under 2015 fick socialnämnden ett ansvar att anordna boende för den stora mängd *nyanlända* som kom under det året och ett antal år framåt. Detta är dock en verksamhet som nu börjat minska då många har eller ska flytta till eget boende. Den pågående pandemin påverkar också antalet asylsökande på grund av restriktioner och inreseförbud. En stor del i det pågående uppdraget avser att anpassa antalet lokaler för denna målgrupp då behoven minskat.

En annan del i uppdraget med en effektiv lokalförsörjning är exempelvis att hitta möjligheter för *samlokalisering av verksamheter* där man gemensamt kan nyttja funktioner såsom reception, matsal och mötesrum. Den pågående pandemin har också visat på alternativ till att arbeta på plats, något som kan komma att påverka lokalernas utformning och användning, men också nämndens totala bestånd av lokaler.

Socialnämnden har också verksamhet i samarbete med frivilligorganisationer genom *Vinternatt* (natthärbärgen för eu-migranter). Med tiden har det blivit tydligt att det är svårt att hitta en bra placering av dessa verksamheter. I dagsläget har nämnden tre Vinternattslokaler i drift där samtliga är etablerade med tillfälliga bygglov. Med detta som bakgrund söks därför alternativa lokaler där verksamheten i stället ska kunna bedrivas med permanenta bygglov.

4.2.2 Lokalbehov för annan kommunal verksamhet

Delar av socialnämndens verksamhet är i behov av *nya lokaler*. Verksamheten Skolfam är uppsagd från sin nuvarande lokal, Mikamottagningen behöver större och mer funktionella lokaler och Intro Stockholms nuvarande lokaler står inför omfattande renoveringar. Intro Stockholm ska också samverka och samlokaliseras med arbetsmarknadsnämndens verksamheter Etableringscentrum samt projektet Hållbar Etablering. Under våren 2021 är därför huvudspåret att i en första etapp flytta dessa verksamheter till Göta Arkhuset på Medborgarplatsen 25. Verksamheterna kommer där att få mer ytor än tidigare, men det finns vinster i att verksamheterna lokaliseras under samma tak. Reception, besöksrum, matsal och mötesrum kommer att kunna nyttjas av samtliga verksamheter. Det är viktigt att nämndens verksamheter inte är solitära utan kan samlas under samma tak och på det viset få en naturligare samhörighet.

En konsekvens av pågående pandemi är att *migrationen* till Sverige legat på en låg nivå under det senaste året. Av den anledningen fortsätter därför avvecklingen av bostäder som nämnden förhyrt för att kunna hysa de nyanlända personerna. Detta gäller både lokaler, blockförhyrningar och lägenheter. Många i gruppen har sedan 2015 hittat egna boenden vilket gör att lägenheter och boendelokaler kan sägas upp.

Behovet av *boende i form av stödboenden, kollektivboenden* och i viss mån även platser för vård- och omsorgsboenden är i stort oförändrat i jämförelse med föregående år. Under den pågående pandemin har en ny grupp av personer identifierats. En grupp som inte längre kan tillgodose försörjning och boende på egen hand, men som saknar stödbehov i övrigt.

Nämnden har fått ett ökat antal förfrågningar gällande *platser för personer med stora omvårdnadsbehov* och personer med kända smittor. Under sommaren 2021 kommer därför Ljungbacken, ett drogfritt omvårdnadsboende, att utöka sin verksamhet med fem platser för dessa för målgrupper. Hamnvikshemmet i Nynäshamns kommun projekteras genom Micasa för en helt ny byggnad där det är tänkt att bli fler platser för brukare och även här få möjlighet att ta emot personer med större omvårdnadsbehov.

Miljöarbetet kommer att förbättras och utvecklas. Målet är att 100 procent av det avfall nämnden producerar ska återvinnas. En miljösamordnarfunktion har inrättats för att stötta nämndens verksamheter att effektivisera och utveckla miljöarbetet. Samtliga nämndens verksamheter kommer ha ett miljöombud som lokalt verkar för utveckling inom området.

Stora delar av nämndens *kontorsytor* skulle kunna användas mer effektivt. Även före pandemin var det tydligt att mycket ytor periodvis var obemannade. Lokalfunktionen är en del av en arbetsgrupp med uppdraget att finna lösningar på ett effektivare nyttjande av ytorna på förvaltningskontoret i Farsta.

Planerade lokalförändringar för år 2022-2031 (första planeringsperioden)

Upprustningen av befintliga lokaler är ett fokusområde under planeringsperioden. Nämnden planerar även fortsättningsvis att årligen avsätta medel för löpande underhåll. Ett gott underhåll är grundläggande för att lokalbeståndet ska hålla en god standard. Att direkt anmäla felaktigheter, brister eller skador till hyresvärd är också av stor vikt. Exempelvis kan långvarigt eftersatt lokalvård ge upphov till merkostnader då följderna ofta kan innebära mer omfattande insatser som större saneringar eller upprustningar av ytskikten. Förtätningar i lokalbeståndet och samlokalisering av verksamheter är också åtgärder som syftar till att minska kostnaderna för lokaler.

Utifrån stadens *miljöperspektiv* görs också effektiviseringar i nämndens lokaler genom installation av ledbelysning, tidur och temperatursänkningar under helger och nätter. Nämnden har för tredje året i rad ansökt om investeringsmedel för ändamålet. Nämnden avser att fortsätta arbeta med klimatinvesteringar under planperioden och att utöka effektiviseringarna till att även omfatta äldre vitvaror med hög elförbrukning. Nämnden arbetar också med källsortering och återvinning av avfall. Under perioden fortsätter arbetet med att all verksamhet som hanterar mat ska källsortera där så är möjligt. Arbetet sker i samarbete med miljönämnden och Stockholm Vatten AB.

Planerade lokalförändringar för åren 2032-2040 (andra planeringsperioden)

Socialnämnden har i dagsläget inga planerade lokalförändringar under andra planeringsperioden.

4.3 Övrigt

4.3.1 Bedömd hyreskostnadsutveckling

Lokalkostnaderna (ej lägenheter) beräknas till 127 mnkr under år 2021 och beräknas minska till 115 mnkr under år 2022. Det beror främst på att lokaler och blockförhyrningar för målgruppen flyktingar fortsätter att avvecklas. För år 2023 till år 2031 bedöms lokalkostnaderna förändras marginellt. Detta då inga större kommande verksamhetsförändringar ännu är beslutade eller kända.

4.3.2 Samverkan

För att genomföra uppdragen kring lokaler samarbetar nämnden med stadsledningskontoret, andra nämnder, SHIS (Stiftelsen hotellhem i Stockholm) och stadens bostadsbolag.

Socialnämnden har ett konferenscentrum som nyttjas tillsammans med Farsta stadsdelsnämnd och äldrenämnden. Nämnden är också positivt inställd till att konferensutrymmena ska kunna användas på andra tider än under arbetstid. Till exempel genom utlåning till företag och föreningar som vill genomföra aktiviteter på kvällstid.

Ett antal av nämndens verksamheter flyttar under 2021 till lokaler på Medborgarplatsen 25. En fördel i detta är att gemensamt kunna nyttja reception, matsal och flertalet mötesrum. Verksamheten Intro Stockholm kommer i detta också att samlokaliseras och samarbeta med arbetsmarknadsnämndens Etableringscentrum samt ESF-projektet Hållbar Etablering.

4.3.3 Lokaler vars hyresavtal är uppsägningsbara inom tre år

Socialnämnden har ett flertal lokaler som är uppsägningsbara inom tre år. Bland dessa är planeringen att säga upp Intro Stockholms samt Mika-mottagningens lokaler. Dessa verksamheter planeras att flyttas och samlokaliseras i andra lokaler på Medborgarplatsen på Södermalm under 2021.

4.3.4 Särskild redovisning av vissa lokalprojekt

Socialnämnden har av Micasa Fastigheter i Sverige AB beställt en komplementbyggnad på Ljungbacken, Smedby 38:1 med 5 boenderum och en yta om totalt 118 kvm. Socialnämndens ekonomiska åtagande avser ett hyrestillägg om 2 475 879 kronor över 20 år samt en årlig hyra om 194 700 kr exklusive indexering. Byggnaden ska användas för personer med stora omvårdnadsbehov.

Hamnvikshemmet i Nynäshamns kommun projekteras genom Micasa för en helt ny byggnad där tanken är att tillskapa ett 30-tal platser för brukare och möjlighet att ta emot personer med större omvårdnadsbehov. Bygglov är beviljat, men kostnadskalkylen är ännu inte presenterad i detalj.

Under 2021 ska också ett avtal om blockförhyrning av 22 bostäder på Rinkebyterrassen tecknas.